

Backeboskolan

Nacka kommun

Observationen genomfördes av:
Marie Johansson, Sollentuna
Åsa Tegsten, Sollentuna

Vecka 11, 2020

Innehållsförteckning

Kort om skolan

Observatörernas bild

- Hur observationen genomförts
- Sammanfattning
- Resultat per målområde
- Bedömning i skala
- Starka sidor och utvecklingsområden

Eventuell kommentar till rapporten från skolans ledning

Om Våga visa

Kort om skolan

Grundskola

Antal elever	176
Årskurser	f-6
Regi (ev fristående huvudman)	ekonomisk förening, fristående
Eventuell profil/inriktning	tematiskt arbetssätt
Antal lärare, varav antal legitimerade	10 varav 9 stycken legitimerade
Antal pedagoger på fritidshemmet, varav antal med högskoleutbildning mot fritidshem	6 stycken varav en med högskoleutbildning

Observatörernas bild

Hur observationen genomfördes

Vi var två observatörer som besökte Backeboskolan under tre dagar, den 9 t.o.m 11 mars 2020. Vi besökte alla klasser/grupper i skolan och fritidshemmet. Vi genomförde totalt ca. 25 klassrumsobservationer av olika längd. Inför observationen tog vi del av dokumentation som skolan skickat till oss. I början av observationen intervjuade vi rektor och utvecklingsledare. Uppföljande samtal med skollledning genomfördes i slutet av observationen. Vi har även fört samtal med:

- Förstelärare och utvecklingsledare
- Delar av elevhälsoteamet
- Fritidshemspedagog

Vi närvarade vid skolans elevrådsmöte (årskurs 1-6). Vidare samtalade vi spontant med flertalet pedagoger och elever på skolan.

Sammanfattning

Backeboskolan är en fristående grundskola i Nacka kommun med 176 elever från förskoleklass till årskurs 6. Skolan är organiserad i tre arbetslag, förskoleklass - årskurs 3, årskurs 4-6 samt fritids. Skolans vision är: Öppna sinnen, skapa hjärnor och stora hjärtan! Olika terminsteman ger eleverna en meningsfull undervisning som stimulerar till kreativt arbete på många olika sätt. Vi ser en mycket välfungerande skola med engagerad personal som tillsammans med skolledning bedriver en verksamhet med mycket hög kvalitet både inom kunskaper och värdegrund.

Undervisningen och fritidshemmets verksamhet främjar elevernas kunskapsutveckling och erbjuder god lärmiljö så väl inomhus som utomhus. Personal och elever bemöter varandra med respekt. Alla elever vi samtalar med uppger att de trivs och känner sig trygga på skolan. All utveckling på skolan sker från en redan hög nivå och med avstamp i det anser vi att skolans främsta utvecklingsområde är att fortsätta öka elevernas inflytande över undervisningen samt i en högre grad variera användningen av digitala verktyg.

Resultat per målområde

Normer och värden

Backeboskolan präglas av ett varmt välkomnande och en trivsamt, trygg miljö. Elever och vuxna hälsar på varandra på ett naturligt sätt. Värdegrunden är väl förankrad. Det märks både i samtal med elever och pedagoger samt i deras förhållningssätt mot varandra. Skolan startar varje nytt läsår med tre veckors lära känna-tema där olika aktiviteter genomförs. I början av varje termin går skolans trygghetsteam runt och presenterar sig och sitt arbete.

Det goda och respektfulla förhållningssättet genomsyrar hela skolan och den dagliga verksamheten. Elever uttrycker att de trivs och känner sig trygga på skolan. De vuxna på skolan är involverade i eleverna, från kökspersonal till rektor. Många elever i de yngre årskurserna hjälper spontant till i köket under raster.

Kunskaper

Undervisningen på skolan genomsyras av god struktur och har en tydlig koppling till läroplanens mål. Det tematiska arbetet syns som en röd tråd genom hela undervisningen. Till exempel ser vi strukturerade genomgångar, tydliga instruktioner om lektionens innehåll och samstämmig möblering av alla klassrum.

I samtal med elever framkommer att de är mycket nöjda med undervisningen och med sina lärare. Elever uttrycker även stor uppskattning över att skolan inte har några läxor. Arbetssätten på lektionerna varierar. Olika arbetsmetoder och arbetssätt som främjar samarbete mellan elever förekommer i hög grad. Under våra observationer ser vi gott om exempel på ämnesövergripande arbete. Några exempel är hur olika uppgifter i svenska, bild och SO kopplas till respektive årskurs terminstema.

Eleverna har, materiellt sett, förutsättningar att utveckla sin digitala kompetens, även om datorerna på mellanstadiet börjar bli gamla och är på väg att bytas ut. Vi observerar att de digitala verktygen främst används till färdighetsträning, informationssökning och att skriva dokument. Genom samtal förstår vi att eleverna också har gjort film och programmerat.

Hela skolan, så väl inomhus som utomhus, genomsyras av en stimulerande lärmiljö. I klassrummen har eleverna bestämda platser, i vissa klasser kompletteras de även med lärpar som erbjuder en annan arbetskamrat än den eleven sitter bredvid. Lärmaterialet presenteras på ett sätt som stimulerar, inspirerar och väcker nyfikenhet.

I förskoleklass ser vi att eleverna genom lek, rörelse och aktivitet utvecklar sin förmåga till att samarbeta och kommunicera. Det ser vi till exempel genom samling med besök av en polis och efterföljande rörelselek samt grupparbete runt att bygga upp ett samhälle.

Vi observerar att det finns tydliga strategier och metoder för arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Elever i behov av undervisning i svenska som andraspråk får anpassad undervisning och anpassat material. Det finns väl fungerande rutiner för hur pedagoger, speciallärare och andra resurser samverkar.

Ansvar och inflytande för elever

Alla klasser har klassråd en gång per vecka och elevråd hålls en gång i månaden. På klassråden är eleverna involverade i skolans förhållningssätt, tar ansvar för mötet och att alla får uttrycka sig. I elevrådet sitter representanter från alla klasser. Elevrådet styrs av en styrelse bestående av elever från årskurs 6 som även leder mötet. Rektor medverkar alltid, vilket leder till korta beslutsvägar. Vi närvarar vid ett mycket proffsigt elevråd där alla ges möjlighet att uttrycka sig. Elevrådet har egen budget och eget handlingsutrymme.

I skolans systematiska kvalitetsarbete beskrivs på ett tydligt sätt olika nivåer och möjligheter för elever att vara delaktiga i undervisningen. Dock ser vi få former av elevinflytande i undervisningssituationer vilket vi också till stor del får bekräftat av elever som vi pratat med. Elever på skolan får i viss utsträckning ta ansvar för sitt egna lärande. Flickor och pojkar ges samma utrymme i undervisningen. Pedagoger berättar att i temat får eleverna vara med och påverka hur och vad de vill lära sig inom det givna ämnet. Genom samtal förstår vi att eleverna ges feedback och reflektioner på sitt arbete både skriftligt och muntligt. Alla elever från förskoleklass till årskurs 6 håller i sina egna utvecklingssamtal. Varje klass har även klassvärdar som tar ansvar i klassrummet och torkar bord i matsalen.

Under fritidsverksamheten har eleverna möjlighet att själva välja aktiviteter. På fritidsråden ges möjlighet att påverka aktiviteter. Under observationen ser vi exempel på det genom att eleverna planerar en fest.

Bedömning och betyg

Skolan använder en skolplattform för kommunikation med framför allt vårdnadshavare men även i viss mån elever i det äldre årskurserna. Eleverna berättar att de får bedömningar i

skolplattformen ibland men oftare som kommentarer till skriftliga arbeten direkt i arbetet. Formativ återkoppling sker spontant i olika klassrumssituationer under arbetets gång, för att ge eleverna vägledning och stimulans att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Vi ser inga exempel på kamratrespons eller bedömning av sina egna resultat men förstår utifrån samtal att det förekommer, dock i något högre grad på mellanstadiet. För att säkra en likvärdig och rättssäker bedömning av de nationella proven har skolan upprättat väl fungerande rutiner. Det finns även rutiner för annan bedömning och dokumentation av den.

Fritidshemmet

Fritidshemmet är organiserat som en avdelning med cirka 100 elever från förskoleklass till årskurs 3. Det finns också en klubb för årskurs 4- 6. Under vår observation deltog inga elever i klubben.

Fritidshemmet har en fungerande organisation och verksamheten erbjuder möjlighet att prova olika aktiviteter dagligen. Verksamheten utgår från läroplanen och de sju förmågorna.

Varje dag erbjuds aktiviteter både utomhus och inomhus. På skolan pågår projektet "Friska barn" som är en metod för att främja bra mat- och rörelsevanor.

Fritidsråd sker en gång per vecka. Då får eleverna komma med förslag och idéer om aktiviteter. Ansvar utomhus och inomhus är uppdelat mellan pedagogerna bland annat utifrån eget intresse. Ofta får eleverna välja aktivitet.

Skolgården erbjuder många olika aktiviteter genom sin utformning och terräng. Det finns många backar, en bäck, bergsknallar, fotbolls- och basketplan och skogsområden. Elever har fått vara med och utforma vissa delar av skolgården, till exempel bygge av balansbana. I närområdet finns skog med grillplats, badmöjligheter och mycket omväxlande natur.

Pedagoger på fritids arbetar under skoldagen som samverkare i klass. Det innebär att de deltar i lärarens planering och har ibland halvklasser. I det arbetet har läraren bestämt innehåll. På fritidshemmet arbetar pedagogerna efter teman som bara löper under fritidstid. Fritidstemat är medvetet inte detsamma som skoltemat för att fritidshemmet inte ska upplevas som en förlängning av skoldagen.

Styrning och ledning

Rektors ansvar är ett av skolans starkaste områden enligt vår bedömning. Det finns ett nära samarbete mellan skolledning och personal. Rektor och utvecklingsledare syns ofta ute i verksamheten. Det systematiska kvalitetsarbetet håller mycket hög klass. Både värdegrundsarbetet och det pedagogiska utvecklingsarbetet sker med mycket god struktur. Arbetet med värdegrunden har skapat en skola där elever i hög grad känner sig trygga och trivs. Rektor och övrig skolledning har mycket god kännedom om verksamheten och de arbetar

aktivt för att utveckla den tillsammans med skolans personal. Rutiner för övergångar både externt och internt på skolan är väl fungerande.

Bedömning i skala¹

Område	Bedömning enl skala
Normer och värden	4,0
Kunskaper	3,8
Ansvar och inflytande för elever	3,8
Bedömning och betyg	3,9
Fritidshem	3,8
Styrning och ledning	4,0

---

¹ 1.0 Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora utvecklingsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera utvecklingsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa utvecklingsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

Starka Sidor

Det finns en gemensam och förankrad syn på verksamhetens värdegrund bland personal och elever (Normer och värden)

I verksamhetsplanen finns det en tydlig värdegrund beskriven. Personalen har jobbat aktivt med värdegrunden. I klassråd, elevråd och under lektionstid bedrivs ett arbete med den. Hela skolan genomsyras av det goda och respektfulla förhållningssättet.

Bedömning: I mycket hög grad finns värdegrunden väl förankrad i verksamheten. Ett arbete som fortgår kontinuerligt.

Backeboskolan har en mycket välfungerande organisation där skolledning tillsammans med personal utvecklar verksamheten (Styrning och ledning)

Det systematiska kvalitetsarbetet håller en mycket hög nivå. Rektor och utvecklingsledare har mycket god kännedom om verksamhetens pedagogiska arbete. Personalen på skolan medverkar i hög utsträckning till att utforma verksamheten. Den goda organisationen inom skolan möjliggör till samverkan och kunskapsutbyte mellan pedagoger.

Bedömning: En väl förankrad och tydlig struktur präglar verksamheten vilket möjliggör för skolledning och pedagoger att bedriva ett pedagogiskt arbete av mycket hög kvalitet.

Backeboskolan har en mycket god samstämmighet på hela skolan med avseende på pedagogik, lärmiljö och bemötande. (Kunskaper/Normer och värden)

En samstämmig god kultur präglar skolan. Vi ser en tydlig "röd-tråd" löpa både genom pedagogik och bemötande av elever. All personal på skolan bemöter elever på samma lugna sätt. En tydlig signal om att samsyn råder är att alla klassrum oavsett stadium är lika möblerat med gruppbord, enskilda platser, matta samt bänkar för ring-samling. Vi ser att alla möbleringsalternativ utnyttjas i alla klassrum. Det finns även en hög grad av flexibilitet i fördelningen av personalresurser.

Bedömning: Backeboskolan har både en väl förankrad pedagogisk tanke som präglar verksamheten och en mycket god lärmiljö såväl inomhus som utomhus.

Genom ämnesövergripande arbete skapar pedagogerna mycket goda förutsättningar för elevernas lärande (Kunskaper)

Pedagogerna på Backeboskolan är engagerade, professionella och sätter eleverna i centrum. Lektionerna har mycket god struktur och en tydlig koppling till läroplanens mål finns. Undervisningen är varierad och ger eleverna möjlighet att utveckla sina kunskaper och förmågor genom en rad olika arbetsätt. Genom sitt temaarbete som inkluderar hela verksamheten ges eleverna stora möjligheter till variation och ämnesövergripande arbete.

Bedömning: Undervisning av mycket god kvalitet präglar verksamheten.

Utvecklingsområden

Elever kan i en högre grad få möta en mer varierad användning av digitala verktyg. (Kunskaper)

Beskrivning: Förskoleklass till årskurs 3 har I-pads och årskurs 4-6 har datorer. Vi observerar att de digitala verktygen främst används till färdighetsträning, informationssökning och att skriva dokument.

Bedömning: Användande av digitala verktyg förekommer i relativt hög grad, men kan utvecklas till en mer varierad användning.

Elever kan, i högre grad, ges möjlighet att påverka sin undervisning (Ansvar och inflytande)

Beskrivning: Vid vårt besök ser vi få inslag av elevinflytande under lektionstid. Vi förstår att eleverna har visst inflytande över vad som ska läras och hur det ska läras framför allt i samband med det rena tema-arbetet.

Bedömning: I viss utsträckning ges eleverna möjlighet att påverka undervisningen och dess innehåll.

Kommentar från Backeboskolans ledning till observationsrapporten

Förskolans/skolans arbete med observationsrapporten

Rapporten delas med all personal och varje arbetslag får i uppdrag att diskutera den och komma med reflektioner och förslag på hur vi ska jobba vidare med det som framkommit i rapporten. Föräldrar får ta del av rapporten och en kommentar från lärare och skolläda ning via lärarnas veckovisa information. Vi har också publicerat den och puffat för den på hemsida och i vår skolplattform. Vid kommande forum för samråd och på föräldramöten kommer rapporten återigen att lyftas och diskuteras med föräldrar för att också fånga in deras reflektioner.

Eleverna tar del av rapporten via elevrådet som utifrån en mall sedan för den vidare för reflektion och diskussion i sina klasser. Sammanfattning av detta ger de sedan till rektor.

Kommentar till observationens resultat

Vi var extra glada över att de områden som lyftes som starka är våra kärnområden som vi jobbar hårt med kontinuerligt. Att detta syns och uppmärksammas stärker oss i vårt vidare arbete. Även de utvecklingsområden som lyftes fram kändes relevanta, och något vi redan hade i våra egna tankar inför kommande läsår att fokusera lite extra på.

Utvecklingsområden i observationsrapporten

Vi kommer under kommande läsår att jobba med elevers ansvar, inflytande och delaktighet för att både förtydliga på vilket sätt vi redan nu arbetar med detta men också för att vidareutveckla vårt arbetssätt inom detta område. Vi kommer att använda oss av Skolverkets webbkurs i området för att få en bra röd tråd i arbetet.

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola. Utvärderingen av verksamheten görs på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Observationer av förskolor och skolor genomförs av erfarna pedagoger och rektorer med pedagogisk högskoleutbildning. Observationerna utgår från läroplanerna och ett barn- och elevperspektiv.

Observatörerna skriver en rapport där de bedömer förskolans/skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på:

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och förskolans/skolans ledning samt samtal med barn
- Förskolans/skolans egna dokument, relevanta för observationens genomförande

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på

<https://www.nacka.se/underwebbar/anordnare-av-forskola-och-skola/kvalitet-forskola-skola/vaga-visa/>

Björknäs förskola

Nacka kommun

Observationen genomfördes av:
Siv Kevin Sollentuna kommun
Katya Ramirez Alvarado Upplands Väsby
Vecka 8 2020

Innehållsförteckning

Kort om förskolan/skolan

Observatörernas bild

- Hur observationen genomförts
- Sammanfattning
- Resultat per målområde
- Bedömning i skala
- Starka sidor och utvecklingsområden
- Om Våga visa
- Ev Kommentarer från förskolan till rapporten

Kort om förskolan/skolan

Förskolan Björknäs

Antal barn	87
Antal avdelningar	5
Regi (ev fristående huvudman)	Kommunal
Ev profil/inriktning	
Antal pedagoger varav antal legitimerade förskollärare	14 4

Observatörernas bild

Hur observationen genomfördes

Vi var två observatörer som besökte Björknäs förskola den 17 och 18 februari 2020. Förskolans samtliga grupper observerades. Vi deltog vid aktiviteter såväl inne som ute, samlingar och måltider. Planerade samtal genomfördes med biträdande rektor som har det operativa ansvaret för verksamheten samt tre av förskollärarna. Spontana samtal förekom med andra pedagoger i verksamheten och med barnen. Avslutningsvis hade vi ett samtal med biträdande rektor. De dokument vi tagit del av har tillsammans med observationen legat till grund för våra reflektioner och bedömningar i rapporten.

Sammanfattning

Björknäs förskola är en kommunal förskola som ligger i centrala Björknäs. I närheten finns hyreshus, villor och skogsområden. På förskolan går 87 barn som är fördelade på fem avdelningar. Förskolan består av två hus som har en korridor som sammanfogar husen. Den stora gården ligger i anslutning till båda husen. Redan i entrén möts vi av förskolans syn och intentioner, det är tydligt att allas ursprung och språk respekteras och det genomsyrar avdelningarna på olika sätt. Vi ser att pedagogerna har positiva förväntningar på barnen. Under vår vistelse ser vi att alla pedagoger bemöter alla barn med ett respektfullt förhållningssätt. Vi ser att barnen har ett bra samspel i leken och det finns alltid en pedagog i närheten som hjälper till vid behov. Förskolans lärmiljöer är i mycket hög grad tilltalande, tillåtande och inspirerande vilket lockar barnen till utforskande och lärorika aktiviteter både självständigt och i grupp. Förskolan har ett barnråd som håller en mycket god kvalitet där barnen har ett stort inflytande i verksamheten och vid inköp av material. Verksamheten håller en hög pedagogisk kvalitet. Ledningen tillsammans med pedagogerna utvecklar verksamheten tillsammans. Biträdande rektor har mycket god kunskap om verksamheten, är närvarande och involverad på alla sätt och lyhörd för pedagoger, barn och vårdnadshavare.

Resultat per målområde

Normer och värden:

Det finns en uttalad syn på hur värdegrunden ska fungera i verksamheten. I likabehandlingsplanen läser vi att förskolan är en förskola som ska möta alla med öppenhet, välkomnande och respekt och att värdegrunden ska synas i det dagliga arbetet. Redan i entrén möts vi av förskolans syn och intentioner, det är tydligt att allas ursprung och språk respekteras och det genomsyrar avdelningarna på olika sätt. I verksamheten ser vi många goda exempel på när barnen delas in i mindre grupper baserat på deras behov. Vi ser att pedagogerna har positiva förväntningar på barnen. Under vår vistelse ser vi att alla pedagoger bemöter alla barn med ett respektfullt förhållningssätt. Vi ser att barnen har ett bra samspel i leken och det finns alltid en pedagog i närheten som hjälper till vid behov. Barnens utveckling dokumenteras och barnen kan se deras utveckling i sina egna pärmar som finns på avdelningen. Dokumentationen finns även digitalt. Barnen är delaktiga i dokumentationen och får dokumentera själva i stor utsträckning. Barngruppen reflekterar och analyserar tillsammans med pedagogerna i mindre grupper, via skärmar och digitala böcker.

Omsorg, utveckling och lärande: Lärmiljöerna är i ganska stor utsträckning skapad av barnen, av deras projekt och inflytande. Den är varierande och stödjer barnens lek

och lärande. Rummen på de flesta avdelningarna är öppna och har materialet tillgängligt för barnen vilket bidrar till att barnen väljer lek och material efter eget intresse.

Det förekommer i stora delar att pedagogerna tar vara på den spontana undervisningen utifrån barnens intresse, erfarenheter och behov. Detta ligger till grund för den strukturerade undervisningen och använder sig av läroplanen. Under samtalen med pedagogerna tar de upp att samsynen med fokus på undervisning och målstyrda processer behöver vara mer tydlig i verksamheten. Det förekommer i stor utsträckning att digitala verktyg används naturligt som läromedel för att läsa böcker, skapa sina digitala böcker och för den pedagogiska dokumentationen. Det har även skapats ett digitalt rum som kommer användas mer.

Omsorg, omvårdnad, fostran och lärande håller en god kvalitet i stor utsträckning där pedagogerna med närhet och uppdelade små grupper når till alla på individnivå.

Pedagogerna är i stor utsträckning väl medvetna om sin roll som pedagog. De skapar förutsättningar för att stödja och ge utmaningar på grupp- och individnivå både i leken och i det sociala samspelet. De tar till sig på ett respektfullt sätt barnens tankar och åsikter vid exempelvis lekar, vardagsrutiner och andra moment under dagen.

Genom lek, rörelse och skapande får barnen i stor utsträckning utveckla sin kreativitet. Både på gården och inomhus utmanar barnen i stor utsträckning sin motorik, kroppsuppfattning och koordination.

Barnen dokumenteras för det mesta i form av bilder på materialet som samlas in och det som görs. Det skrivs även ner text av det barnen säger, som sätts upp på väggen. De äldsta barnen dokumenterar själva i stor utsträckning i form av bilder till sina egna digitala böcker och är med och skapar dokumentation till deras projekt i form av skapande av materialet. Barnen återberättar själva det de dokumenterat och vad det är som finns uppsatt på väggen. Både barn och pedagoger brukar reflektera och analysera tillsammans i mindre grupper, via skärmar och digitala böcker.

Vårdnadshavare tar del av informationen och den pedagogiska dokumentationen via infomentor, som är en pedagogisk plattform för skoladministration, utvecklingsamtal, föräldraråd, veckobrev och det dagliga mötet. Infomentor används av några avdelningar och resten av avdelningarna använder sig utav veckobrev. Både infomentor och veckobrev är viktiga för verksamheten då det är där det beskrivs av pedagogerna vad de gjort under veckan eller dagen med en bild och korta beskrivningar.

Barnen utmanas i ganska stor utsträckning i såväl språk, matematik, teknik, naturvetenskap, hållbar utveckling. Barnens inflytande och pedagogernas förhållningssätt präglar verksamheten. Arbetet med barn i behov av särskilt stöd och med annat modersmål förekommer till stora delar medvetet, det utreds hur resurserna ska fördelas på bästa sätt.

Barns delaktighet och inflytande: Förskolans lärmiljöer är i mycket hög grad tilltalande, tillåtande och inspirerande vilket lockar barnen till utforskande och lärorika aktiviteter både självständigt och i grupp. Vi möter barn som ges många möjligheter att uttrycka sina tankar och åsikter samt påverka sin situation. Förskolan har ett barnråd som håller en mycket god kvalitet där barnen har ett stort inflytande om verksamheten och inköp av material. Barnen är delaktiga i planeringarna av olika aktiviteter ex Hasaloppet, Förskolans dag. Barnen visar vad de har gjort och berättar om dokumentationerna på väggarna. De delgav också dokumentation om deras egna bok som fanns digitalt. Verksamheten präglas av arbetsro och ett respektfullt förhållningssätt, såväl barnen emellan som mellan barnen och de vuxna. Barnen tar oftast ansvar för sina handlingar och miljön genom att bland annat plocka undan efter sig innan de påbörjar en ny aktivitet, ibland med stöd av pedagoger.

Barnens åsikter, delaktighet och inflytande präglar i hög grad verksamhetens innehåll och utformningen av undervisningen. Genom att pedagogerna är närvarande och de flesta medvetna i sin roll planeras undervisningen efter de spontana besök och barnens samtal och åsikter kring hur undervisningen ska byggas vidare.

Det ges i hög grad utrymme till att vara med och påverka vardagliga rutiner och viktiga beslut, såsom att bestämma innehållet för hasaloppet inför sportlovet. Barnrådet har en mycket god kvalitet. Här utvecklar de sina kunskaper kring hållbar utveckling, då de får vara med och bestämma materialet som kan behövas för undervisningen och för utomhusmiljön.

Alla avdelningar har en postlåda uppsatt utanför avdelningen, här postas det som skrivs gemensamt på avdelningen och som behöver tas upp inför nästa barnråd. Två representanter från varje avdelning är med och tar med sig detta brev till barnrådet. De yngsta är med och påverkar med hjälp av bildstöd, de äldsta hjälper med att ta med sig det dem yngsta skrivit med hjälp av pedagogerna till barnrådet.

Det märks i hög grad hur pedagoger är med och skapar talutrymme för att fånga barnens reflektioner kring den pedagogiska dokumentation som barnen själva är med och skapar samt bestämmer vad som ska vara med och inte. Barnens integritet tas i hög grad på allvar och barnen får känna sig bekväma med vilka bilder som tas samt att blöjbyten känns tryggt för dem allra yngsta. Innehållet av den digitala boken som används som redskap inför utvecklingssamtalet bestäms av barnen och det är de som får vara med och leda samtalet tillsammans med en pedagog.

Styrning och ledning:

Biträdande rektorn har mycket goda kunskaper om verksamheten, är närvarande och involverad på alla sätt och lyhörd för pedagoger, barn och vårdnadshavare.

Verksamheten håller en mycket god pedagogisk kvalitet. Ledningen och pedagogerna utvecklar verksamheten tillsammans. Pedagogmöten håller biträdande rektorn själv - ena veckan för förskollärarna, andra veckan för barnskötarna. Hon tycker det är viktigt att alla får utveckling utifrån uppdraget och att ge förutsättningar till kollegialt lärande och samsyn, med fokus på undervisning och målstyrda processer. Tillsammans med en av förskollärarna har hon skrivit litteratur för arbetet med läroplanen i förskolan. Pedagogerna tar upp i intervju att biträdande rektorn är lyhörd, tillgänglig och att de har ett stort inflytande i verksamheten, med frihet under ansvar. De tar också upp att biträdande rektorn ger förutsättningar för att de ska kunna utföra deras uppdrag. Förskolan har tydliga och strukturerade dokument som följs upp systematiskt av pedagoger. Utmaningarna för förskolan är att få råd med fler förskollärare. Det finns en plan för att ha en större andel förskollärare genom att erbjuda att barnskötare vidareutbildar sig till förskollärare. Samverkan med skolan är bra, biträdande rektorn har varit med och utarbetat rutiner för övergången.

Bedömning i skala²

Område	Bedömning enl skala
Normer och värden	3,8
Utveckling och lärande	3,8
Barns inflytande	4,0
Styrning och ledning	3,9

---

² 1.0 Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora utvecklingsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera utvecklingsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa utvecklingsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

Starka sidor

Barnen ges många möjligheter till att påverkas sin situation (barns inflytande)

Beskrivning: Vi möter barn som ges många möjligheter att uttrycka sina tankar och åsikter och därigenom möjlighet att påverka sin situation. Pedagogerna bemöter barnen med respekt och med positiva förväntningar på dem.

Bedömning: Barnens inflytande präglar verksamhet i mycket hög grad. Pedagogernas medvetna bemötande och förhållningssätt håller mycket hög kvalitet.

Biträdande rektors arbete för att utveckla verksamheten (Styrning och ledning)

Beskrivning: Bitr. rektorn har en ingående kunskap om verksamheten och bedriver ett medvetet utvecklingsarbete. Verksamheten utvärderas genomgripande och på olika sätt. Medarbetarnas deltagande är synliga i dokumenten och de är delaktiga i utvecklingsarbete

Bedömning: Förskolan präglas av ett engagerat ledarskap med stor kunskap om verksamhetens alla delar. Det finns en tydlig struktur och ett ansvar för att systematiskt utveckla arbetet tillsammans med pedagogerna

Inspirerande, tillgänglig och utmanande utemiljö (utveckling och lärande)

Beskrivning: Den stora välkomnade gården erbjuder naturliga lekmiljöer med träd, bergsområden som inbjuder till lek, rörelse och utmaningar för alla samt lekhus, material för sandlådelek. Det finns även möjligheter för olika odlingar i de olika odlingslådorna som finns på gården.

Bedömning: Verksamheten uppvisar goda lösningar på hur gården kan utnyttjas för att den ska ge inspiration och utmaningar för barnen.

Utvecklingsområden

Kollegialt lärande och samsyn med fokus på undervisning och målstyrda processer (Styrning och ledning)

Beskrivning: Den pedagogiska verksamheten har inte en likvärdig fokus på undervisning som en målstyrd process.

Bedömning: Det saknas en samsyn på hur undervisningen bedrivs som en målstyrd process med utgångspunkt i läroplanen.

Kommentar från Björknäs förskolas ledning till observationsrapporten

Förskolans/skolans arbete med observationsrapporten

Vi har med glädje läst rapporten och konstaterade att vi själva skattade oss mycket lägre än vad observatörerna gjorde. Vid ett personalmöte diskuterade vi rapporten och blev imponerade av allt som observatörerna hann se och uppfatta. Alla vårdnadshavare på förskolan har fått tillgång till rapporten och den har diskuterats i föräldrarådet. Vårdnadshavarnas spontana reaktion har varit att först gratulera och sedan säga: *Men vi vet ju redan att ni är så här bra!*

Kommentar till observationens resultat

Vi tycker att observatörerna lyckades på kort tid se och uppfatta vår verksamhet. Vissa saker som för oss är självklara, bl.a. barns inflytande fick mycket positiva omdömen.

Att få sådana fina omdömen är oerhört glädjande och inspirerande. Det här givit oss mycket energi att gå vidare och planera för kommande läsår

Utvecklingsområden i observationsrapporten

Det utvecklingsområde om observatörerna pekade på var *Den pedagogiska verksamheten har inte en likvärdig fokus på undervisning som en målstyrd process.*

Vi har förstått att observatörerna såg att på en avdelning bedrevs mer omsorg än undervisning, vilket inte var överraskande för oss. Till hösten har personalsammansättning ändrats och det blir fler förskollärare på denna avdelning.

Vi kommer fortsätta ha fortbildning och diskussioner kring undervisningsbegreppet i förskolan för att få en samsyn kring hur undervisningen bedrivs som en målstyrd process med utgångspunkt i läroplanen.

*Saltsjö-Boo 3 juli 2020
Elisabet Wahlström, bitr. rektor, förskola
Södra Boo rektorsområde*

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola. Utvärderingen av verksamheten görs på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Observationer av förskolor och skolor genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observationerna utgår från läroplanerna och ett barn- och elevperspektiv.

Observatörerna skriver en rapport där de bedömer skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på:

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och skolledning samt samtal med barn
- Skolans egna dokument, relevanta för observationens genomförande

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida:

<https://www.nacka.se/underwebbar/anordnare-av-forskola-och-skola/kvalitet-forskola-skola/vaga-visa/>

Björknäs grundskola

Nacka kommun

Observationen genomfördes av:
Cecilia Hage, Sollentuna kommun
Christina Lundström, Sollentuna kommun

Vecka 10, 2020

Innehållsförteckning

Kort om skolan

Observatörernas bild

- Hur observationen genomförts
- Sammanfattning
- Resultat per målområde
- Bedömning i skala
- Starka sidor och utvecklingsområden

Kort om skolan

Grundsärskola

Antal elever	31
Årskurser	1-9
Regi	Nacka kommun
Ev profil/inriktning	Ämnesområden
Antal lärare varav antal legitimerade	7 6
Antal pedagoger på fritidshemmet varav antal med högskoleutbildning mot fritidshem	3 personal med högskoleutbildning (dock ingen mot fritidshem), samt elevassistenter

Observatörernas bild

Hur observationen genomfördes

Björknässkolans grundsärskola är en skola där eleverna har måttlig till grav utvecklingsstörning och därmed läser ämnesområdesinriktningen inom grundsärskolan. Merparten av eleverna har även rörelsenedsättningar. Några elever har även hörsel- och synnedsättningar. Skolan har fyra klasser, varav en av klasserna har en inriktning mot autism där eleverna till stor del har lättare eller inga rörelsenedsättningar.

Vi var två observatörer som genomförde observationer i Björknässkolans grundsärskola v10, 2 till 9 mars, 2020. Vi besökte samtliga klasser, observerade gruppundervisning och enskild undervisning inom kommunikation, verklighetsuppfattning och vardagsaktiviteter samt praktiskt estetiskt ämnesområde, förutom musikdelen.

Vi fick en rundvisning av biträdande rektor och en introduktion i arbetssätt och metoder av specialläraren. Vi har läst och reflekterat över de dokument vi tagit del av och samtalat med två lärare och två elevassistenter.

Gymnasiesärskolan hör också till Björknässkolan. Detta läsår finns grundsärskoleelever även i deras lokaler i Björknäs centrum, vilka vi också besökte.

Sammanfattning

Vi bedömer utifrån observation, samtal och dokumentation, att grundsärskolans verksamhet håller hög kvalitet. Dock med behov av utvecklingsinsatser inom det praktiskt-estetiska ämnesområdet och fritidsverksamheten under veckorna.

Resultat per målområde.

Normer och värden

Bemötandet av eleverna präglas av stor tydlighet, omsorg och respekt både från lärare och assistenter. Elevernas självförtroende stöts kontinuerligt genom beröm och synliggörande av elevers egna initiativ. I personalgruppen sker en kontinuerlig diskussion om bemötande och integritet för att förebygga direkta och indirekta kränkningar.

Flera medföljande personal har observerat verbala kränkningar från grundskoleelever gentemot grundsärskoleeleverna, då elever från de olika skolformerna mötts på exempelvis skolgården. För att motverka detta har lärare från grundsärskolan träffat lärare från

grundskolan i syfte att stödja grundskolans lärare i möjligheten att ge sina elever information kring grundsärskolans elever och på så sätt förebygga de kränkningar som ibland uppstår. Det finns en önskan från grundsärskolans sida att hitta fler former för möten mellan de olika elevgrupperna, för att eleverna genom att lära känna varandra ska ha en större förståelse för alla olika förutsättningar.

Det finns en plan mot diskriminering och kränkande behandling för 2019/2020 som är specifik för Solfjäders specialförskola, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Planen är anpassad efter elevgruppen och den är under revidering inför nästa läsår.

Kunskaper

Lärmiljön på skolan präglas av medvetenhet. I klassrummen synliggörs elevernas lärande genom att elevarbeten sitter uppe på väggarna. Även korridorer används för lärande och miljön där anpassas t ex genom att olika "upplevelsemiljöer" går att skapa och plocka fram utifrån elevernas individuella behov.

Skolan arbetar systematiskt med ett skolgemensamt och ämnesövergripande tema - Pinneman (en sagofigur som återfinns i en serie barnböcker) - som genomsyrar undervisningen i de olika ämnena. Lektionsinnehållet i de grupplektioner vi observerat präglas av ett upplägg där kommunikation och tydliggörande av lektionens innehåll förstärks på flera olika sätt. På grupplektioner används verbal kommunikation, bilder, objekt och upplevelser, för att på så många sätt som möjligt hitta ingångar till inläring för hela klassen. Vad som ska hända och vad som förväntas av elever förankras i början på lektionen.

Det finns en stor medvetenhet hos lärarna och det pågår ett kontinuerligt arbete kring att utveckla och hitta lösningar för att möjliggöra kommunikation och möten mellan eleverna. Den individuella undervisningen vi observerat är elevaktiv, målinriktad och behovsstyrd på ett respektfullt sätt.

Alla elever har gott om individanpassade hjälpmedel för att möjliggöra kommunikation och inläring. Speciallärare är knuten till sarskolan och stödjer lärarna med bland annat ett stort utbud av tekniska hjälpmedel inom IT.

Assistenterna är en viktig del av undervisningen och de berättar att de är inkluderade i syftet kring arbetet med eleverna och att de får bra fortbildning genom pedagogiska kvällar och andra aktiviteter. De beskriver samarbetet med lärare och biträdande rektor som mycket gott.

Estetisk verksamhet beskrivs som ett utvecklingsområde av lärare och elevassistenter, då enbart lektioner i bild- och formdelen bedrivs av ämnesbehörig lärare och endast i en klass. En bild- och formlektion med ämnesbehörig lärare observerades och bedöms kännetecknas av hög kvalitet.

Inkludering i grundskoleklass initieras vid behov av klasslärare eller vårdnadshavare, men sker mycket sällan. Varken bild- och form eller musik sker i ämnessalar.

Musikdelen utförs i regel av klassläraren men ibland även av en elevassistent med musikkunskaper. En frustration finns hos lärarna kring musikdelen, då de själva uppger att de inte har tillräcklig kompetens för att bedriva undervisning av god kvalitet, vilket i deras mening skulle vara gynnsam för eleverna. Vi observerade en rullstolsdans, vilken skulle kunna ses som en del av musikundervisning, och den var av god kvalitet.

Ansvar och inflytande för elever

I undervisningen och i samtal med lärare syns ett medvetet arbete kring elevernas möjlighet till ansvar och inflytande utifrån deras förutsättningar. Det finns ett medvetet arbete kring att utveckla elevers förmåga att välja och att i stor utsträckning ge eleverna valmöjligheter när förmågan finns. Vi ser att elever tillfrågas och förbereds respektfullt vid flyttningar, lyft och byten av aktiviteter.

Bedömning och betyg

Lärare beskriver att ett arbete kring sambedömning har påbörjats men inte kommit igång i större utsträckning. Bland annat har tvärgrupper bland elever skapats, delvis med syftet att sambedömning förenklas om fler lärare ser och känner eleverna.

Föräldrar får information om skolarbetet genom elevens Ipad, som följer med hem efter skoldagen.

Betyg finns inte inom skolformen, enbart skriftliga omdömen.

Fritidshem

God verksamhet på fritids sker mest på loven, berättar personalen. Där har man hittat former och rutiner för ett bra pedagogiskt upplägg. Däremot beskrivs fritids på vardagarna som ett utvecklingsområde. Verksamheten försvåras till viss del av den logistik kring taxi och andra praktiska moment, t ex toalettbesök, påklädning mm. Under loven finns mer tid då hela dagarna tas i anspråk och därmed är det lättare att genomföra aktiviteter. De som arbetar på fritidshemmet är inte utbildade lärare mot fritidshem. Fritidstid som vi såg bestod enbart av logistik gällande toalettbesök, påklädning och avlämning till taxi.

Styrning och ledning

Personalen har ett stort förtroende för sin biträdande rektor. De beskriver att ett systematiskt kvalitetsarbete som påbörjats och utvecklats bra under det senaste året, men där man ännu inte nått fram till de uppsatta målen. Arbete har påbörjats kring att hitta samarbetsformer mellan grundsärskola och grundskola men är ännu på planeringsstadiet. Det finns en fungerande rutin för att sätta verksamhetsmål och att införliva dem i planeringen av läsåret.

Gällande skolövergripande arbete finns det inget systematiskt arbete för att hitta möjligheter kring inkludering i grundskolans klasser eller för att hitta möjligheter till möten mellan grundskolans och grundsärskolans elever.

Bedömning i skala³

Område	Bedömning enl skala
Normer och värden	3,9
Kunskaper	3,6
Ansvar och inflytande för elever	3,9
Bedömning	3
Fritidshem	2,9
Styrning och ledning	3,3

---

³ 1.0 Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora utvecklingsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera utvecklingsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa utvecklingsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

Starka Sidor

Bemötande och integritet (Normer och värden)

I arbete med elever med denna typ av funktionsnedsättningar ställs höga krav på bemötande. Inte minst med tanke på elevernas integritet, då de oftast inte har förmåga att uttrycka sina behov och säga ifrån själva. Personal beskriver att det är "högt i tak" personal emellan och att man påminner varandra om de ser något som medarbetaren inte tänker på eller missar. En kontinuerlig diskussion sker i personalgruppen kring dessa frågor, såväl strukturerat, på arbetslagsträffar och genom fortbildning, som i spontana samtal bland personalen.

Bedömning: Vi bedömer att särskolan håller hög kvalitet och har en etablerad och gemensam syn på bemötande och integritet. Väl inarbetade rutiner för att hålla detta aktuellt via strukturerade aktiviteter i personalgruppen finns.

Individanpassad undervisning (Kunskaper)

Elevgruppen på Björknässkolans särskola kännetecknas av både kognitiva och fysiska funktionsnedsättningar vilket ställer höga krav på individanpassad undervisning. Vi ser en verksamhet som har en mängd tekniska hjälpmedel och att undervisning sker med många olika infallsvinklar och med många alternativa kommunikationssätt för att tillgodose eleverna individuella behov. Specialpedagog finns för att stödja och kompetensutveckla lärarna och bland annat har ett arbete skett kring möjligheter inom IT.

Bedömning: Vi bedömer att det finns en hög kunskap och ett väl strukturerat arbete kring både tekniska och pedagogiska individanpassningar för elevernas fysiska och kognitiva svårigheter.

Verksamhetsutveckling (Styrning och ledning)

Verksamhetsutveckling sker på många punkter i verksamheten. Personalen uttrycker ett stort förtroende för sin biträdande rektor, som beskrivs som närvarande och stödjande. Utvecklingsarbetets olika mål beskrivs som påbörjade.

Bedömning: Vi bedömer att verksamhetsutvecklingen sker med medvetenhet och kompetens.

Utvecklingsområden

Estetisk-praktiskt ämnesområde (Kunskaper)

Estetisk-praktiskt ämnesområde är ett av fem ämnesområden, inom grundsärskolans ämnesområdesinriktning, som alla har lika stor timplan. Musik, färg och form utgör därför en betydande del av elevernas skolgång, och bör därför hålla hög kvalitet och bedrivs av ämnesutbildade lärare. Med undantag för bild- och formdelen av ämnet i en av klasserna, sker samtlig undervisning i ämnesområdet av klasslärare eller assistent i klassrummet. Lärare uttrycker frustration över att behöva undervisa utan att ha kunskaper i ämnet.

Bedömning: Vi bedömer att undervisningen i ämnesområdet idag generellt är av relativt låg kvalitet med undantag för de bild- och formlektioner som sker med ämnesutbildad lärare. Om ämnesutbildade lärare ansvarade för alla delar av undervisningen och om undervisningen bedrevs i ämnessalar med adekvat utrustning skulle kvaliteten kunna höjas.

Sambedömning (Bedömning, Styrning och ledning)

Sambedömning är en viktig kvalitetsaspekt inom skolan och inte minst inom den mycket heterogena elevgrupp som utgör Björknässkolans särskola, där elevernas både olika kognitiva och fysiska nedsättningar kan utgöra svårigheter för en likvärdig bedömning.

En önskan finns hos personalen om mer utvecklingsarbete kring sambedömning.

Bedömning: Vi bedömer att skolledningen behöver stödja lärarna med att hitta rutiner, frigöra tid och arbeta fram en arbetsform för ett för att möjliggöra sambedömning.

Fritidshemmet (Fritidshem)

Fritidsverksamhet är en viktig del av elevernas dag och utgör för de elever som stannar länge en relativt stor del av dagen. Ansvariga för denna del av verksamheten på Björknässkolans särskola är elevassistenter.

Personalen beskriver att fritidsverksamheten under vardagar inte håller samma kvalitet som fritidsverksamheten under lov. Verksamheten försvåras av den logistik som elevgruppen kräver med mellanmål, toalettbesök mm. Hemgång med taxi löper över hela eftermiddagen och tar mycket tid och personal i anspråk. Behovet av ett mer strukturerat, målinriktat arbete med mer stimulerande aktiviteter för fritidshemmet är tydligt.

Bedömning: Vi bedömer att fritidsverksamheten under vardagarna har brister i kvalitet. Då fritidsansvariga inte är utbildade fritidslärare, behöver skolledningen hitta former för att stödja dessa och höja undervisningens kvalitet för eleverna.

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola. Utvärderingen av verksamheten görs på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Observationer av förskolor och skolor genomförs av erfarna pedagoger och rektorer med pedagogisk högskoleutbildning. Observationerna utgår från läroplanerna och ett barn- och elevperspektiv.

Observatörerna skriver en rapport där de bedömer förskolans/skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på:

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och förskolans/skolans ledning samt samtal med barn
- Förskolans/skolans egna dokument, relevanta för observationens genomförande

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på

<https://www.nacka.se/underwebbar/anordnare-av-forskola-och-skola/kvalitet-forskola-skola/vaga-visa/>

Björknässkolan

Nacka kommun

Observationen genomfördes av:
Cecilia Hage, Sollentuna kommun
Christina Lundström, Sollentuna kommun
Marie Lindström, Sollentuna kommun
Marie Olsson, Sollentuna kommun
Sara Kicklighter, Sollentuna kommun

Vecka 10, 2020

Innehållsförteckning

Kort om skolan

Observatörernas bild

- Hur observationen genomförts
- Sammanfattning
- Resultat per målområde
- Bedömning i skala
- Starka sidor och utvecklingsområden

Eventuell kommentar till rapporten från skolans ledning

Om Våga visa

Kort om skolan

Björknässkolan F-9

Antal elever	1035
Årskurser	F-9
Regi (ev fristående huvudman)	Nacka kommun
Ev profil/inriktning	-
Antal lärare	76
varav antal legitimerade	69
Antal pedagoger på fritidshemmet	25
varav antal med högskoleutbildning mot fritidshem	5 st + 5 förskollärare

Centrumskolan:

Särskild undervisningsgrupp, Ektorps centrum.
24 elever 7-9
8 legitimerade lärare
1 socialpedagog/elevassistent 1 elevassistent 2 övrig personal

Observatörernas bild

Hur observationen genomfördes

Björknässkolan är en stor enhet med förskola, särskola, fritidshem och grundskola F-9 samt gymnasiesärskola. Förskola och särskola ingår inte i denna rapport.

Vi var fem observatörer som genomförde observationen v10, 2 till 9 mars, 2020. Två av oss besökte vid ett tillfälle Centrumskolan, som den särskilda undervisningsgruppen kallas, och som tillhör Björknässkolans enhet men är placerad i Ektorps centrum. Centrumskolan erbjuder stöd till elever i årskurs (6)7-9 som av olika skäl inte kan få sina behov tillgodosedda i sin ordinarie skola. Vi besökte alla klasser/grupper i skolan och fritidshemmet. Vi fanns med vid lunch, raster och uteverksamhet.

Inför observationen tog vi del av dokumentation som skolan skickat till oss. Vi möttes av tre biträdande rektorer som introducerade oss till verksamheten. I början och slutet av observationen intervjuade vi rektor. Hela veckan präglades av ett gott bemötande.

Vidare samtalande vi såväl inplanerat som spontant med flertalet pedagoger och elever på skolan samt närvarade på arbetslagsmöten, lagledarmöten, elevhälsoteam (EHT), trygghetsteam, elevråd mm.

Sammanfattning

Vid observationen upplevde vi en skola där det finns vilja till och goda försök med att utveckla verksamheten på många olika områden. Även ledningsgruppen, med några nytillträdda medlemmar, vill samarbeta mer och skapa en enhetlig Björknässkola.

Samarbetet F-6 och fritids är väl utvecklat. Fritidshemmens alla avdelningar har egna lokaler. Satsningar på utbildning specifikt för fritidspersonal och Skolverkets specialpedagogiska moduler för högstadiets lärare är exempel på pågående kompetensutbildningssatsningar.

Kvaliteten mellan stadierna är ojämn. Kontakten mellan grundskola och särskola är inte frekvent och Centrumskolan ligger utanför, såväl fysiskt som organisatoriskt. Det upplevdes som flera skolor i en. Vi såg att samarbetet mellan F-6 och 7-9, samt mellan Björknäs olika verksamheter, i pedagogiska frågor och gemensamma aktiviteter, behöver förbättras, för en jämnare kvalitet, större likvärdighet för och tydligare riktning i alla elevers utveckling och lärande. Det saknas en tydligt implementerad struktur med ramar för arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet och med det förebyggande värdegrundsarbetet.

De äldre eleverna kan i högre grad utmanas i sitt lärande och sin delaktighet. Den digitala likvärdigheten behöver stärkas.

Resultat per målområde

Normer och värden

Vi ser ett respektfullt förhållningssätt mellan personal och elever samt i ganska stor utsträckning även mellan eleverna. Eleverna uttrycker till stor del att de trivs och känner sig trygga på skolan. Det finns i viss utsträckning en gemensam och förankrad syn på verksamhetens värdegrund bland personal och elever.

Vi ser framförallt förbättringsområden i korridorer, på raster och under vissa lektioner i årskurserna 6-9, där elever behöver utveckla ett mer respektfullt förhållningssätt mot varandra.

Vi ser också att arbetet med det förebyggande systematiska arbetet bör förbättras, utökas och förankras hos elever och personal. Vi ser inget exempel på förebyggande värdegrundsarbete i årskurserna 7-9 som pågår regelbundet under läsåret. Vi hör elever och lärare berätta om uppstartsarbete i början av läsåret med fokus på värdegrundsfrågor. F-6 genomför även trygghetspromenader i halvgrupp, för att prata och visa på otrygga platser.

Skolans värdegrundsarbete har i år fokuserats på skolans regler, som har omarbetats. Dessa regler verkar inte ha satt sig helt i personalgruppen, då vi ser vuxna som inte markerar när elever inte följer de gemensamma reglerna. Elever berättar att de inte varit delaktiga när reglerna tagits fram. 7-9-eleverna upplever inte att alla regler är förankrade hos dem. Skolan har elevråd för de olika stadierna. De är av varierande struktur och leds av lärare.

Skolan har tidigare, förutom de senaste två åren, genomfört Friendsenkäten en gång per år, för att kartlägga arbetet mot kränkningar och mobbning. Den systematiken saknas, men skolledningen uttrycker att man vill jobba för att utveckla arbetet. Skolan har ett trygghetsteam som arbetar med att åtgärda mobbning och dokumentera ärenden. Det förebyggande arbetet är upp till varje lärare/mentor att genomföra.

Vi ser många lektioner med mycket god arbetsro. I årskurserna F-6 ser vi att många vuxna rör sig i korridorerna och samspekar med eleverna. I högstadiets korridorer ser vi inte många vuxna som kan stötta eleverna och arbetsron varierar.

Personalen har i ganska stor utsträckning positiva förväntningar på eleverna och stöttar deras självförtroende.

Centrumskolan:

Lärarna bemöter eleverna mjukt och med stor respekt. Lärarna beskriver stora variationer i arbetsro och stämning mellan eleverna mellan olika läsår. I samtal med lärare blir det tydligt att personalen finns närvarande i skolans samtliga miljöer och möter upp och stöttar elever när olika situationer uppstår. Lärarna får handledning fyra gånger per år, och kan vid behov

vända sig till Björknässkolans EHT-team. Vi får däremot ingen indikation på att det bedrivs ett systematiskt arbete med att hjälpa elever, eller personal, att hantera de utmaningar som kan förorsaka störande och kränkande beteende.

Kunskaper

Variationen är stor vad gäller förutsättningar för elevernas lärande på Björknässkolan.

I årskurserna F-6 är lärmiljöerna mycket väl genomtänkta och stödjer elevernas lärande. Det visar sig med väl planerad och strukturerad undervisning samt bildstöd på väggar. Både elever med särskilda behov och elever som behöver utmanas i sitt lärande stimuleras genom undervisningen.

I årskurserna 7-9 möter vi ämneskunniga lärare som har lång erfarenhet av undervisning och många har arbetat på skolan länge. Eleverna säger i intervjuer att de har stort förtroende för att lärarna förmedlar de kunskaper som de behöver. Dock är lärmiljön i flera klassrum avskalad och stöttar inte undervisningen. I enstaka salar har pedagogerna på eget initiativ förbättrat salen genom möblering och ommålning. Likaså finns det enstaka exempel på visuella stöd för att stötta lärandet.

För de äldre eleverna är innehållet under lektionerna planerat efter det centrala innehållet. Däremot är koppling till förmågorna inte tydlig för eleverna. Under lektionsbesök framkommer att elever inte förstår syftet med undervisningen. Elever i årskurserna 7-9 uttrycker också att de vill ha större variation i undervisningen och att de vill utmanas mer i sitt lärande. Flera lektioner har långa genomgångar om det centrala innehållet och därefter enskilt arbete med instuderingsfrågor eller uppgifter.

I de praktiskt estetiska ämnena ser vi att idrottslektionerna, på alla stadier, är genomtänkta och välplanerade och ger eleverna stor variation. Teori och praktik kopplas ihop och eleverna ges möjlighet till att vara kreativa och öva sin kommunikationsförmåga.

I intervjuer med lärare hör vi att eleverna arbetar med kritiskt tänkande och självständigt får göra etiska övervägningar, men det är inget vi hört elever säga eller något som vi såg den vecka vi var där. Dock är eleverna aktiva och utmanas i sitt tänkande i matematikundervisningen på alla stadier. Eleverna uppmanas där att ifrågasätta, förklara och motivera. Läraren vägleder och ger eleverna verktyg att hitta olika lösningar.

I förskoleklassen sker ett strukturerat arbete med språkutveckling via Bornholmsmodellen, som tränar elevernas språkliga medvetenhet. Detta arbete följs upp i årskurserna 1-3, där man aktivt arbetar med olika läsförståelsestrategier tillsammans. Vi ser arbetssätt som främjar samarbete och samtal mellan elever. Vi ser elevaktivitet vid genomgångar.

Vi ser inte mycket undervisning med ett språkutvecklande arbetssätt i årskurserna 7-9 i ett flertal ämnen. På många lektioner finns enbart ett ämnesfokus och eleverna tränas inte i att använda språkliga strategier och metoder. De ges därmed inte i så stor utsträckning verktyg till att ta till sig ny kunskap. Undervisning i svenska som andraspråk finns för nyanlända elever. De elever med utländsk bakgrund som varit på skolan längre tid deltar i ordinarie undervisning i svenska och bedöms enligt kraven för svenska som andraspråk. Ett generellt fokus på språkutveckling skulle gynna alla elever.

Det finns ett väl fungerande elevhälsoteam på skolan med speciallärare, resurspedagoger, socialpedagoger, specialpedagog, kurator och psykolog. Det är speciallärare och resurspedagoger som ansvarar för och gör extra anpassningar för elever med särskilda behov. De arbetar både med enskilda elever och mindre grupper i egna lokaler, och med anpassningar av den ordinarie undervisningen i olika ämnen ute i klassrummen. Vi ser inte att ämneslärarna i klassrummet tar ansvar för att individualisera undervisningen och göra extra anpassningar för eleverna.

Alla elever har en egen dator och använder Onenote som är ett verktyg från Microsoft. Eleverna ges mycket goda förutsättningar att utveckla sin digitala kompetens. Alla elever använder sig av OneNote och skolan har det som huvudsakligt kommunikationsmedel. Däremot är variationen stor i vilken grad lärarna använder sig av detta verktyg i undervisningen. Alla lärare lägger in summativ bedömning i Infomentor. På högstadiet används Digiexam vid prov av en del lärare. Eleverna använder sina mobiler för att dokumentera och söka. Övrig användning av digitala verktyg varierar mycket på skolan. Som vi uppfattar det är användandet mycket upp till den enskilda läraren.

Centrumskolan:

Personaltätheten är hög på skolan vilket gör att eleverna kan få individuell undervisning. Längst fram i klassrummen ser vi ett laminerat A4 med dagens schema som delvis har bildstöd. Vi ser i övrigt mycket få hjälpmedel såsom exempelvis timetimers, bild/textstöd eller alternativ till en vanlig stol t.ex. sittkuddar. Vid samtal med lärare får vi information om att hjälpmedel finns att hämta vid behov. Det verkar inte finnas en skolgemensam struktur för en generell stödstruktur i miljö och undervisning. Ett plus för eleverna är att, trots att skolan är mycket liten, det finns en väl utrustad musiksall och tillgång till utbildad musiklektör.

Ansvar och inflytande för elever

Alla klasser har klassråd varje vecka på schemat. Årskurserna 2-3 har gemensamt elevråd, medan F-1 har klassråd. Eleverna i årskurserna 4-6 och 7-9 har även de elevråd med regelbundna träffar. Lärare ansvarade för elevrådsmöten, även för de äldre eleverna. I årskurserna 4-6 lyftes olika frågor som var aktuella och elevrådsrepresentanterna fick veta hur det går att påverka och driva olika projekt.

Eleverna i F-3 ges stor möjlighet att ta ansvar för den gemensamma miljön genom arbete med klassvärdar/veckans värd. Vi ser flera exempel på när elever får träna sig i att ta ansvar för sitt lärande, genom samtal och reflektioner i slutet av dagen eller lektionen. Vi ser många exempel på individuell formativ återkoppling på individuell nivå mellan lärare och elev.

På högstadiet upplever elever att lärarna är lyhörda för deras arbetssituation och att de är flexibla med att flytta provdatum eller dela upp stora arbeten. Däremot är eleverna inte med i planeringen av undervisningen eller arbetssätten.

Bedömning och betyg

Föräldrar och elever får information om kunskapsutvecklingen via skolplattformen Infomentor. Där får de ta del av den summativa bedömningen lärarna gör genom att markera kunskapskraven i ämnesmatriserna. I Infomentor förekommer ingen formativ bedömning i kunskapsrummet. Eleverna får muntlig återkoppling under arbetets gång från lärare. Vi har sett få exempel på att elever får träna på att bedöma sina egna eller andra elevers resultat.

I viss mån har lärare och elever berättat att de sambedömer prov och uppsatser. Det sker på eget initiativ från lärare. Eleverna har stort förtroende för att lärarna är kompetenta och kan bedöma deras resultat.

Det finns inte ett systematiskt arbete på skolan som säkerställer en likvärdig, allsidig och rättssäker bedömning.

Centrumskolan:

Det finns inga utarbetade rutiner med kring sambedömning tillsammans med Björknässkolan, förutom inom enstaka ämnen.

Fritidshem

Det finns flera olika avdelningar där förskoleklasserna har eget fritids, årskurserna 1-2 har två fritidsgrupper och årskurserna 3-5 samlas på en ett fritids. För att bygga sammanhållning mellan de olika delarna så arrangerar fritids ett flertal olika turneringar/aktiviteter under ett läsår, där lagen blandas med elever från alla olika avdelningar. Det bygger goda relationer och fler lär känna varandra.

Fritidshemmet erbjuder eleverna stimulerande och kreativa aktiviteter som eleverna själva är med och väljer och utformar till stor del. Veckans aktiviteter finns på en tavla med bildstöd. Närvarande och engagerade pedagoger, som är aktiva och arbetar tillsammans med skolan och lärarna, finns i verksamheten. Fritidspersonal håller ofta i värdegrundslktioner regelbundet i klasserna 1-3. Fritids arbetar aktivt med att äldre elever kan hjälpa yngre i olika projekt.

Styrning och ledning

Ledningsgruppen består av rektor och fyra biträdande rektorer, varav en med ansvar för F-6 inklusive fritidshemmet, en med ansvar för årskurserna 7-9, en för grundsärskolan samt, sedan årsskiftet, en för förskolan. Rektor är närmaste chef för Centrumskolan. Rektor och biträdande rektor för F-6 har haft sina tjänster under lång tid, medan de andra biträdande rektorerna är anställda sen ca 1,5 år tillbaka. Vid höstterminsstart 2020 införs en ny organisation.

Lärarna F-9 upplever att de har ett bra stöd av sin ledning på skolan. I de lägre åldrarna berättar man om återkommande utvärderingar och uppföljningar med god struktur. De biträdande rektorerna är delaktiga och insatta i verksamheten. Representanter från ledningen är med i de regelbundna mötena som finns på skolan. Flera lärare säger att de har frihet under ansvar och att det är något de uppskattar. De lärare som vill utveckla något eller driva ett projekt på skolan får stöd av ledningen.

Det saknas en gemensam lägsta nivå på Björknässkolan, för vad som förväntas av en lärare på olika områden, som till exempel formativ bedömning, varierad undervisning, samarbete och utmaningar i lärande. Denna avsaknad av tydligare ledning för hela enheten, gör att eleverna inte får en likvärdig nivå i sin utbildning, av till exempel digitalisering i undervisningen.

Centrumskolan:

Personal på skolan säger att de saknar närheten till Björknässkolan och en biträdande rektor som förut var deras närmsta chef. Övergång för elever till andra grupper på Björknäs sker inte.

Bedömning i skala⁴

Område	Bedömning enl skala
Normer och värden	3,0
Kunskaper	3,2
Ansvar och inflytande för elever	2,5
Bedömning och betyg	3,0
Fritidshem	3,7
Styrning och ledning	2,9

---

⁴ 1.0 Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora utvecklingsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera utvecklingsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa utvecklingsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

Starka Sidor

Fritidshemmets och skolans F-3-personals engagerade helhetstänk kring samarbete (Kunskaper, Normer och värden, Fritidshemmets undervisning)

Beskrivning: Under alla lektioner, raster och fritidstid som vi besöker, ser och hör vi hur vuxna och elever talar till varandra på ett respektfullt sätt. Vi ser lärare och pedagoger som är mycket lyhörda för elevernas behov och vi ser att eleverna vänder sig till vuxna när de behöver hjälp och stöd, vilket leder till mycket goda förutsättningar för elevernas kunskapande och trygghet.

Bedömning: De vuxna har ett förhållningssätt präglad av respekt och intresse för varje elevs bästa. Eleverna har stor tilltro till de vuxna och upplever att de bryr sig om både elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta visar sig i god stämning, uppmuntran och elever som trivs på sin skola.

Skolan har ett väl strukturerat elevhälsoteam (Kunskaper, Normer och värden)

Beskrivning: Skolan har ett väl fungerande elevhälsoteam som samarbetar med lärare på samtliga stadier för att elever ska få de anpassningar de behöver. Lärarna uttrycker att de kan få hjälp och stöttning av dem och de i teamet är de lyhörda för lärares behov. Skolan satsar nu på att genomgå Skolverkets moduler kring specialundervisning, där elevhälsoteamet medverkar för att stötta i arbetet för lärarna. Skolhunden Saga finns för dem som behöver.

Bedömning: Vi ser ett väl fungerande elevhälsoteam som stöttar både elever med anpassningar de behöver och lärare som behöver få stöttning kring elever i undervisningen.

Årskurserna 4-6 har ett väl strukturerat arbete för högre undervisningskvalitet (Kunskaper)

Beskrivning: I mellanstadiet blir lärare specialister på en årskurs. Det innebär att lärarna tar emot en ny elevgrupp varje år och undervisar en årskurs om och om igen. Lärare uttrycker att de utvecklar sin undervisning än mer, då den känns aktuell för flera år framåt. De utvecklar också bättre och bättre rutiner för att föra över kunskapen om eleven mellan årskurserna.

Bedömning: Skolan har genomfört en struktur där lärarna blir specialister i sin årskurs och vi ser att undervisningen håller hög kvalitet.

Utvecklingsområden

Varierade arbetssätt med anpassningar och utmaningar i årskurserna 7-9 (Kunskaper)

Beskrivning: När vi besöker skolan ser vi lärare som är ämneskunniga, men som i de flesta ämnen genomför undervisningen på ett likartat sätt: eleverna lyssnar på genomgångar och arbetar därefter i stor utsträckning med individuella uppgifter. Trots att det finns undantag där det förekommer hög elevaktivitet och där eleverna utmanas i sitt tänkande, saknar ofta eleverna stimulans i att nå längre. Avsaknaden av tillräckliga utmaningar bekräftas också i intervjuer och samtal med elever på högstadiet.

Skolans pågående satsning på specialpedagogiska lyftet från Skolverket för lärarna i 7-9 syns ännu inte i verksamheten. När vi besöker högstadiets lektioner ser vi i stort sett inte några extra anpassningar och språkutvecklande arbetssätt. Eleverna ges inte i tillräcklig utsträckning verktyg och metoder att ta till sig kunskap och utveckla sitt lärande. I skolans lokala arbetsplan finns digitala dokument tillgängliga för att göra extra anpassningar för enskilda elever i klassrummet.

Bedömning: Vi ser till stor del en undervisning med ensidigt arbetssätt som inte ger upphov till tillräcklig stimulans. Läraren gör sällan anpassningar till elever med särskilda behov. Eleverna upplever ofta undervisningen som enformig och att den inte väcker nyfikenhet eller uppmuntrar till kritiskt tänkande.

Utveckla elevernas ansvar och inflytande i förhållande till stigande ålder (Ansvar och inflytande för elever, Kunskaper)

Beskrivning: Alla klasser har klassråd på schemat och elevråd genomförs kontinuerligt. Lärare, inte elever, ansvarade för elevrådsmötet även för de äldre eleverna. De såväl höll i mötet som förde anteckningar.

Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande på olika sätt och då i synnerhet de yngre eleverna. De äldre kan påverka sin arbetssituation genom att lärarna t ex är lyhörda och anpassar provkalendern vid behov. Däremot ser vi inte att eleverna har möjlighet att påverka undervisningen och arbetssätten. Utvärderingar ser ut att vara en del av vardagen för de yngre eleverna, men skriftliga och muntliga utvärderingar av lektionsinnehåll eller arbetsområden syns inte på högstadiet.

Bedömning:

Elevernas inflytande och delaktighet i undervisningen och arbetsmiljön kan ökas med stigande ålder. De äldre eleverna kan stimuleras mer till att ta eget ansvar och att använda

demokratiska arbetssätt till exempel genom elevrådet. Undervisning kan planeras och utvärderas med eleverna i större utsträckning.

Högre lägstnivå för användande av digitala verktyg (Kunskaper, Styrning och ledning)

Beskrivning: I presentationen av skolan framhävs skolans digitala verktyg. De digitala verktyg som finns på skolan är i huvudsak Onenote och Infomentor. Vi ser att det är stor variation i vilken grad lärarna använder digitala verktyg, från lärarna som bygger hela sin undervisning runt verktyget Onenote till dem som inte använder det alls. Infomentor används för att lägga in summativ bedömning i ämnesmatrisen.

Bedömning: En tydlig och högre lägstnivå för all personal på skolan kan bidra till att digitala verktyg används på ett likvärdigt och för elever utvecklande sätt.

Utveckling av det förebyggande systematiska värdegrundsarbetet för likvärdighet (Styrning och ledning, Normer och värden)

Beskrivning: Vi ser få tillfällen där eleverna får samtala om värderingar som är viktiga att vårda och hur eleverna görs delaktiga i skolans arbete mot kränkningar och mobbning.

Bedömning:

Eleverna deltar inte regelbundet i samtal om normer och värden med ett mer planerat innehåll utifrån skolans mål, om det inte handlar om att lösa en aktuell konflikt som uppstått. Samtal om normer och värden, kränkande behandling, mobbning, trakasserier har inte en tydlig plats i organisationen för alla elever. Eleverna tar enbart i mindre omfattning del i konkret arbete med syfte att öka den sociala gemenskapen.

Utveckling av ett gemensamt, systematiskt kvalitetsarbete för Björknässkolans hela enhet (Styrning och ledning, Kunskaper, Bedömning och betyg)

Beskrivning: Mycket av skolans arbete kring undervisning, digitalisering och sambedömning sker vid behov och är upp till varje lärare eller varje enhet inom Björknässkolan. Inget strukturerat arbete finns kring att skapa möten mellan elever från skolans olika delar. I ledningsgruppen uttrycker man en önskan om större samsyn kring skolans delar och vilja att skapa en sammanhållen enhet.

Gemensamma hjälpstrukturer och samsyn på anpassningar ser vi inte eller hör berättas om. Som exempel skulle strukturerad sambedömning stödja Centrumskolans personal och

elever, likaväl som systematisk stöttning för att säkerställa studiero, med en tydligt kopplad specialpedagog. En rutin kring övergång mellan Björknässkolans olika skolformer behövs också.

Bedömning: Strukturer och systematik för ett ökat samarbete via ledningsgrupp och mellan Björknässkolans olika delar, skulle öka likvärdigheten, kvaliteten och måluppfyllelsen på hela enheten.

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola. Utvärderingen av verksamheten görs på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Observationer av förskolor och skolor genomförs av erfarna pedagoger och rektorer med pedagogisk högskoleutbildning. Observationerna utgår från läroplanerna och ett barn- och elevperspektiv.

Observatörerna skriver en rapport där de bedömer förskolans/skolans arbete och resultat inom målområden, baserat på:

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med elever, personal och förskolans/skolans ledning samt samtal med barn
- Förskolans/skolans egna dokument, relevanta för observationens genomförande

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på

<https://www.nacka.se/underwebbar/anordnare-av-forskola-och-skola/kvalitet-forskola-skola/vaga-visa/>